HRVATSKI SABOR
KLUB ZASTUPNIKA CENTRA, NPS-a i GLAS-a

Zagreb, 17. rujna 2026.

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Amandmani na Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, s Konačnim prijedlogom zakona, hitni postupak, prvo i drugo čitanje, P.Z. 333

Temeljem članka 196. Poslovnika Hrvatskog sabora, na Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, s Konačnim prijedlogom zakona, hitni postupak, prvo i drugo čitanje, P.Z. 333, podnosimo sljedeće

AMANDMANE

I.

Na članak 22.

U članku 44. dodani stavci 3. i 5. mijenjaju se i glase:

„(3) Visoko učilište odnosno znanstveni institut može s asistentom iz stavka 2. ovoga članka sklopiti više uzastopnih ugovora o radu na određeno vrijeme, pri čemu ukupno trajanje ugovora, uključujući prvi ugovor, ne može biti dulje od šest godina na visokom učilištu odnosno pet godina na znanstvenom institutu."

„(5) Asistent iz stavka 2. ovoga članka ima pravo i obvezu upisati i pohađati doktorski studij na teret sredstava projekta, visokog učilišta odnosno znanstvenog instituta. Visoko učilište odnosno znanstveni institut obvezan je asistentu osigurati institucijskog mentora te uvjete za izvršavanje obveza doktorskog studija i završetak doktorskog rada."

OBRAZLOŽENJE

Predloženim Zakonom omogućuje se da projektni asistent radi na temelju uzastopnih ugovora na određeno vrijeme ukupno deset godina, bez zajamčenog doktorskog studija. Time se bitno mijenja svrha asistentskog radnog mjesta kao početnog mjesta za obrazovanje znanstvenog i nastavnog podmlatka.

Ako se osoba zapošljava kao asistent, mora imati pravo i obvezu doktorskog studija, institucijskog mentora i osigurane uvjete za razvoj znanstvene karijere. Fleksibilnost provedbe projekata ne smije se ostvarivati dugotrajnom prekarizacijom mladih istraživača i ukidanjem temeljnih prava koja proizlaze iz asistentskog položaja.

II.

Na članak 23.

U dodanom članku 45.a stavak 1. mijenja se i glasi:

„(1) Na javnom visokom učilištu i javnom znanstvenom institutu zapošljava se suradnik na projektu isključivo radi provođenja projekta ili dijela projekta čija se plaća u cijelosti financira iz sredstava Europske unije, međunarodnih instrumenata, nacionalnih javnih izvora financiranja znanstvenih i stručnih projekata, sredstava projekata s gospodarstvom ili drugih namjenskih projektnih sredstava."

OBRAZLOŽENJE

Predlagatelj razlikovanje suradnika na projektu i asistenta na projektu obrazlaže različitim izvorima financiranja. Postojeća definicija suradnika na projektu doista je ograničena na europske i međunarodne instrumente te projekte s gospodarstvom.

Umjesto stvaranja slabije zaštićene kategorije projektnih asistenata, potrebno je postojeću kategoriju suradnika na projektu proširiti i na nacionalne javne izvore financiranja te druga namjenska projektna sredstva.

Tako se ustanovama omogućuje potrebna fleksibilnost pri provedbi projekata, a istodobno se čuva razlika između projektnih zaposlenika i asistenata čija je temeljna svrha obrazovanje znanstvenog i nastavnog podmlatka.

III.

Na članak 18.

U članku 40. stavak 3. mijenja se i glasi:

„(3) Stručno povjerenstvo iz stavka 2. ovoga članka za izbor na radno mjesto nastavnika i znanstvenika sastoji se od najmanje tri člana zaposlena na radnome mjestu više ili iste hijerarhijske razine u odnosu na radno mjesto za koje se provodi izbor, u istom znanstvenom odnosno umjetničkom području i polju. Većina članova stručnog povjerenstva mora biti zaposlena na visokim učilištima odnosno znanstvenim institutima različitim od onoga za koje se provodi izbor, a jedan član može biti professor emeritus odnosno znanstvenik emeritus.

U postupku izbora na radno mjesto redovitog profesora, redovitog profesora u trajnom izboru, profesora stručnog studija u trajnom izboru, znanstvenog savjetnika i znanstvenog savjetnika

u trajnom izboru najmanje jedan član stručnog povjerenstva mora biti zaposlen na inozemnom visokom učilištu odnosno inozemnoj znanstvenoj ustanovi.

Članovi stručnog povjerenstva prije početka rada potpisuju izjavu o nepostojanju sukoba interesa s kandidatom."

OBRAZLOŽENJE

Prema predloženom rješenju samo jedan član povjerenstva mora biti iz druge ustanove, pa većinu mogu činiti neposredni kolege kandidata. Takav sastav ne uklanja stvarni ili mogući sukob interesa niti osigurava dovoljnu neovisnost vrednovanja.

Propisivanjem većine vanjskih članova, međunarodnog člana pri izboru na najviša radna mjesta i obvezne izjave o nepostojanju sukoba interesa jačaju se objektivnost, meritokracija i povjerenje u postupke zapošljavanja.

IV.

Na članak 21.

U članku 43. stavak 3. mijenja se i glasi:

„(3) Stručno povjerenstvo iz stavka 2. ovoga članka sastoji se od najmanje tri člana zaposlena na radnome mjestu više ili iste hijerarhijske razine u odnosu na radno mjesto za koje se provodi izbor, u istom znanstvenom odnosno umjetničkom području i polju. Većina članova stručnog povjerenstva mora biti zaposlena na visokim učilištima odnosno znanstvenim institutima različitim od matičnog visokog učilišta odnosno znanstvenog instituta nastavnika ili znanstvenika o čijem se izboru odlučuje, a jedan član može biti professor emeritus odnosno znanstvenik emeritus.

U postupku izbora na radno mjesto redovitog profesora, redovitog profesora u trajnom izboru, profesora stručnog studija u trajnom izboru, znanstvenog savjetnika i znanstvenog savjetnika u trajnom izboru najmanje jedan član stručnog povjerenstva mora biti zaposlen na inozemnom visokom učilištu odnosno inozemnoj znanstvenoj ustanovi.

Članovi stručnog povjerenstva prije početka rada potpisuju izjavu o nepostojanju sukoba interesa s kandidatom."

OBRAZLOŽENJE

Napredovanje u akademskom sustavu mora se temeljiti na rezultatima i neovisnom stručnom vrednovanju. Ako većinu povjerenstva čine kolege kandidata iz iste ustanove, ostaje prostor za uzajamne izbore, institucionalne pritiske i sukobe interesa.

Većina vanjskih članova te sudjelovanje međunarodnog stručnjaka pri izboru na najviša radna mjesta omogućuju usporedbu rezultata s nacionalnim i međunarodnim standardima te jačaju meritokraciju u akademskom sustavu.

V.

Na članak 26.

U izmijenjenom članku 51. stavku 2. iza točke dodaju se rečenice:

„Zahtjevu se može udovoljiti samo ako je podnositelj u prethodnih pet godina ostvario istaknute znanstvene, nastavne, stručne odnosno umjetničke rezultate, dao poseban doprinos mentoriranju i razvoju mlađih istraživača te ako postoji obrazložena strateška potreba javnog visokog učilišta za nastavkom njegova rada. Pri odlučivanju se obvezno procjenjuje utjecaj produljenja radnog odnosa na zapošljavanje i napredovanje mlađih nastavnika i znanstvenika. Odluka mora biti posebno obrazložena i javno objavljena."

U stavku 6. iza točke dodaju se rečenice:

„Zahtjevu se može udovoljiti samo ako je podnositelj u prethodnih pet godina ostvario istaknute znanstvene ili stručne rezultate, dao poseban doprinos mentoriranju i razvoju mlađih istraživača te ako postoji obrazložena strateška potreba javnog znanstvenog instituta za nastavkom njegova rada. Pri odlučivanju se obvezno procjenjuje utjecaj produljenja radnog odnosa na zapošljavanje i napredovanje mlađih znanstvenika. Odluka mora biti posebno obrazložena i javno objavljena."

OBRAZLOŽENJE

Trajni izbor sam po sebi nije dokaz aktualne znanstvene, nastavne ili umjetničke izvrsnosti. Ako je cilj Zakona zadržati najiskusnije i najbolje stručnjake i mentore, mogućnost nastavka rada mora se vezati uz njihove recentne rezultate, kvalitetu mentoriranja i stvarnu stratešku potrebu ustanove.

Potrebno je razmotriti i utjecaj svake odluke na generacijsku obnovu, kako produljenje radnog odnosa ne bi bez obrazloženja zatvaralo radna mjesta ili odgađalo napredovanje mlađih nastavnika i znanstvenika.

VI.

Na članak 34.

U članku 70. dodani stavak 2 mijenja se i glasi:

'(2) Nastava na prijediplomskim i diplomskim studijima započinje s početkom akademske godine.

Iznimno od prethodne rečenice, zbog posebno opravdanih razloga povezanih s provedbom upisnog postupka, nastava na pojedinom studijskom programu može započeti nakon početka akademske godine, ali ne kasnije od 31. listopada. Odluka o kasnijem početku nastave mora biti posebno obrazložena i objavljena prije početka akademske godine, a visoko učilište obvezno je osigurati izvođenje punog fonda nastave utvrđenog studijskim programom i izvedbenim planom nastave.'

Dosadašnji stavak 2. postaje stavak 3.

OBRAZLOŽENJE

Predloženi tekst dopušta da nastava na svim prijediplomskim i diplomskim studijima započne tek 31. listopada, iako akademska godina počinje 1. listopada.

Takvo opće pravilo zakonski tolerira gotovo mjesec dana zakašnjenja, bez obveze obrazloženja i bez jamstva izvođenja punog fonda nastave. Studenti od početka akademske godine imaju troškove stanovanja i života u mjestu studiranja te imaju pravo očekivati pravodobno organiziranu nastavu.

Kasniji početak treba biti iznimka za pojedini studij, a ne opća mogućnost za sva visoka učilišta.

VII.

U članku 49. stavcima 1. i 2. riječi: „sukladno članku 25. ovoga Zakona" zamjenjuju se riječima: „sukladno članku 26. ovoga Zakona".

Iza stavka 2. dodaje se stavak 3. koji glasi:

„(3) Na osobe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne primjenjuje se rok za podnošenje zahtjeva iz članka 51. stavaka 3. i 7. Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. Osobe iz stavaka 1. i 2. ovoga članka mogu zahtjev za produljenje radnog odnosa podnijeti u roku od osam dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona."

OBRAZLOŽENJE

Članak 49. pogrešno upućuje na članak 25., iako je produljenje radnog odnosa uređeno člankom 26. Konačnog prijedloga zakona.

Prijelazna odredba također ne rješava položaj osoba koje zahtjev nisu mogle podnijeti šest mjeseci prije prestanka radnog odnosa jer predloženi postupak i rok tada nisu bili propisani. Amandmanom se otklanja pogrešno upućivanje te omogućuje stvarna primjena prijelazne odredbe.

Predsjednica Kluba zastupnika Centra, NPS-a i GLAS-a
Marijana Puljak